GENERALINIO ADVOKATO M. POIARES MADURO IŠVADA, pateikta 2006 m. sausio 26 d. [1]

I — Įžanga

1. Šioje byloje nagrinėjamu klausimu buvo priimti keli Teisingumo Teismo sprendimai dėl užsienio kalbos lektorių darbo sąlygų Italijos universitetuose atitikties EB 39 straipsniui. Savo prejudiciniame sprendime *Allué ir Coonan* Teisingumo Teismas konstatavo, kad nacionaliniai teisės aktai, apribojantys darbo sutarčių su užsienio kalbos lektoriais trukmę, tačiau neapribojantys kitų darbuotojų darbo sutarčių trukmės, prieštarauja Bendrijos teisei [2]. Teisingumo Teismas konstatavo, kad byloje aptariami Italijos teisės aktai netiesiogiai diskriminavo kitų valstybių narių darbuotojus [3]. Panašiai savo vėlesniame sprendime *Allué ir kiti* Teisingumo Teismas konstatavo, kad „valstybės narės teisės aktai, bet kuriuo atveju ribojantys užsienio kalbos lektorių darbo sutarčių trukmę iki vienerių metų su galimybe ją pratęsti, kai iš esmės kitiems dėstytojams tokie apribojimai netaikomi, pažeidžia (EB 39 straipsnio 2 dalį)" [4].

2. 1995 m. Italijos Respublika, siekdama reformuoti užsienio kalbos mokymą Italijos universitetuose, priėmė Įstatymą Nr. 236 [5]. Pagal šio įstatymo nuostatas užsienio kalbos lektoriaus pareigos buvo panaikintos ir vietoj jų sukurtos kalbos dėstytojo pareigos. Tačiau įsigaliojus šiam įstatymui Komisija gavo keletą buvusių užsienio kalbos lektorių skundų, kuriuose teigiama, kad pereidami prie naujos sistemos Italijos universitetai taikė diskriminacinį požiūrį. Komisija pradėjo bylą prieš Italiją dėl pažeidimo. Ji teigė, kad Bazilikatos, Milano, Palermo, Pizos, Romos „La Sapienza" ir Neapolio universitetinio rytų instituto kalbos dėstytojams nebuvo pripažintas jų, kaip užsienio kalbos lektorių, ankstesnis darbo stažas, kalbant apie atlygi-

1 — Originalo kalba: portugalų.

2 — 1989 m. gegužės 30 d. Sprendimas (33/88, Rink. p. 1591, konkrečiai kalbant,19 punktas).

3 — Ten pat, 12 punktas. Teisingumo Teismas pažymėjo, kad tik nedaugelis užsienio kalbos lektorių buvo Italijos piliečiai ir kad todėl terminas buvo iš esmės nustatomas darbuotojams, kitų valstybių narių piliečiams.

4 — 1993 m. rugpjūčio 2 d. Sprendimas (C-259/91, C-331/91 ir C-332/91, Rink. p. I-4309).

5 — 1995 m. birželio 21 d. Įstatymas Nr. 236 (1995 m. birželio 21 d. GURI Nr. 143, p. 9).

nimus ir socialinį draudimą. Pasak Komisijos, tokiais veiksmais buvo pažeistas EB 39 straipsnis.

3. Byla buvo baigta priėmus 2001 m. birželio 26 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Komisija prieš Italiją* [6]. Teisingumo Teismas pripažino, kad „neužtikrinusi buvusių užsienio kalbos lektorių, tapusių dėstytojais ir gimtosios kalbos ekspertais, įgytų teisių pripažinimo, nors toks pripažinimas yra užtikrinamas visiems nacionaliniams darbuotojams“, Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 39 straipsnį.

4. 2004 m. kovo 4 d. Komisija pateikė šį ieškinį pagal EB 228 straipsnio 2 dalį. Komisija teigia, kad Italijos Respublika nesiėmė 2001 m. birželio 26 d. Teisingumo Teismo sprendimui *Komisija prieš Italiją* (C-212/99) įvykdyti reikalingų priemonių, ir prašo Italijai paskirti periodinę baudą.

II — 2001 m. birželio 26 d. sprendimas *Komisija prieš Italiją*

5. Savo 2001 m. birželio 26 d. Sprendime Teisingumo Teismas dėl buvusių užsienio kalbos lektorių nagrinėjo Bazilikatos, Milano, Palermo, Pizos, Romos „La Sapienza“ ir Neapolio universitetinio rytų instituto kolektyvines sutartis ir individualias darbo sutartis.

6. Teisingumo Teismas panaudojo 1962 m. balandžio 18 d. Įstatymą Nr. 230, reglamentuojantį terminuotas darbo sutartis (toliau – Įstatymas Nr. 230), kaip palyginimo priemonę, kad nuspręstų, ar buvusiems užsienio kalbos lektoriams taikoma sistema panaši į nacionaliniams darbuotojams taikomą bendrą sistemą [7]. Pagal šį įstatymą, kai darbuotojas, kurio darbo santykius reglamentuoja privatinė teisė, turi teisę į tai, kad jo terminuota darbo sutartis būtų pakeista neterminuota, jam užtikrinamos visos jo teisės, įgytos nuo pirmos įdarbinimo dienos.

7. Teisingumo Teismas nusprendė, kad, „kai užsienio kalbos lektorius, kitos valstybės narės pilietis, įdarbintas pagal terminuotą darbo sutartį, turi teisę, kad jo terminuota darbo sutartis būtų pakeista neterminuota, taip pat reglamentuojama privatinės teisės, Italijos valdžios institucijos privalo užtikrinti, kad jam būtų išsaugotos visos nuo jo pirmos įdarbinimo dienos įgytos teisės, o jeigu to nebūtų padaryta, tai reikštų diskriminaciją dėl pilietybės, kurią draudžia Sutarties (39 straipsnis) [8].

6 — C-212/99, Rink. p. I-4923.

7 — 6 išnašoje minėto sprendimo *Komisija prieš Italiją* 25 punktas.

8 — Ten pat, 22 punktas.

8. Nors Įstatymu Nr. 236 buvo aiškiai nustatytas reikalavimas išsaugoti užsienio kalbos lektorių ankstesniais darbo santykiais įgytas teises, Teisingumo Teismas, įvertinęs aptariamų universitetų taikytą sutartinę ir administracinę praktiką, padarė išvadą, kad diskriminacija buvo [9]. Todėl Teisingumo Teismas konstatavo, kad Italija neįvykdė savo įsipareigojimų pagal EB 39 straipsnį.

Pirmuoju komunikatu Italijos vyriausybė nurodė, kad bus priimtas nacionalinis teisės aktas, kuriuo bus pakeista darbo sutarčių su kalbos dėstytojais, buvusiais užsienio kalbos lektoriais, tvarka. Prie šio komunikato taip pat buvo pridėta Italijos švietimo, universitetų ir mokslo tyrimų ministerijos 2002 m. kovo 27 d. laiško kopija. Šiuo laišku šeši aptariami universitetai paraginti per 45 dienų terminą įvykdyti Teisingumo Teismo sprendimą *Komisija prieš Italiją*.

III — Ikiteisminė procedūra

9. 2002 m. sausio 31 d. laišku Komisija atkreipė Italijos vyriausybės dėmesį į Teisingumo Teismo sprendimą *Italija prieš Komisiją* ir į Italijos Respublikos įsipareigojimą pagal EB 228 straipsnio 1 dalį imtis šiam sprendimui įvykdyti būtinų priemonių. Tuo pačiu laišku Italijos vyriausybė buvo paraginta pateikti savo pastabas pagal EB 228 straipsnio 2 dalį dėl galimybės prašyti paskirti piniginę baudą.

10. Italijos vyriausybė atsakė į šį laišką trimis – 2002 m. balandžio 10 d., 2002 m. liepos 8 d. ir 2002 m. spalio 16 d. – komunikatais.

11. Antruoju 2002 m. liepos 8 d. komunikatu Italijos vyriausybė išsiuntė kopijas tų dokumentų, kuriuos ji laikė būtinomis priemonėmis, kurių ėmėsi šeši universitetai, kad užtikrintų tinkamą buvusių užsienio kalbos lektorių stažo pripažinimą. Trečiajame 2002 m. spalio 16 d. komunikate buvo pateikti papildomi paaiškinimai dėl priemonių, kurių ėmėsi kiekvienas iš šešių universitetų, kad būtų įvykdytas Teisingumo Teismo sprendimas.

12. Komisija 2002 m. gruodžio 11 d. laišku Italijos valdžios institucijų paprašė paaiškinimų apie skirtingų universitetų taikytus buvusių užsienio kalbos lektorių, vėliau tapusių dėstytojais ir kalbos ekspertais, darbo užmokesčio padidinimo apskaičiavimo metodus ir kriterijus. Italijos vyriausybė į šį prašymą atsakė 2003 m. sausio 24 d. laišku, prie kurio pridėjo universiteto darbuotojų profesinių sąjungų ir vyriausybės tarnybos, įgaliotos atstovauti vyriausybei derybose dėl darbo sutarčių viešajame sektoriuje (ARAN),

9 — Ten pat, 31 punktas.

pasirašytą kolektyvinės sutarties projektą. Pasak Italijos vyriausybės, Suinteresuotosios Šalys pasirašys šios sutarties projektą, kuriame nustatytos buvusiems užsienio kalbos lektoriams taikomos specialios taisyklės, iš karto po to, kai jį patvirtins universitetų sektoriaus komitetas, Ministrų Tarybos pirmininkas ir Audito rūmai.

13. Komisija, nusprendusi, kad priemonės, apie kurias jai pranešė Italijos vyriausybė, yra nepakankamos, 2003 m. balandžio 30 d. pateikė Italijos vyriausybei pagrįstą nuomonę. Savo pagrįstoje nuomonėje Komisija pažymėjo, kad, nesiėmusi būtinų priemonių 2001 m. birželio 26 d. Teisingumo Teismo sprendimui *Komisija prieš Italiją* įvykdyti, Italijos Respublika pažeidė savo įsipareigojimus pagal EB 39 straipsnį. Be to, Komisija atkreipė dėmesį į tai, kad Teisingumo Teismas gali paskirti pinigines baudas. Italijos Respublika buvo paraginta pateikti atsakymą per du mėnesius nuo pranešimo apie pagrįstą nuomonę gavimo dienos.

14. Italijos vyriausybė atsakė keliais laiškais. Prie pirmojo 2003 m. birželio 17 d. laiško ji pridėjo universitetų sektoriaus darbuotojų 2000–2001 m. nacionalinės kolektyvinės sutarties, pasirašytos 2003 m. gegužės 13 d., kopiją. Kitu, 2003 m. liepos 25 d., laišku Italijos vyriausybė atsakė į pagrįstoje nuomonėje nurodytus motyvus ir teigė ėmusis veiksmų Teisingumo Teismo sprendimui *Komisija prieš Italiją* įvykdyti. Be to, 2003 m. lapkričio 12 d. Italijos vyriausybė pateikė priemonių, kurių netrukus ketino imtis kompetentingos administracinės institucijos, sąrašą. Vėliau Italijos vyriausybė pateikė Švietimo, universitetų ir mokslo tyrimų ministerijos 2003 m. gruodžio 5 d. laišką kartu su tos ministerijos teisėkūros skyriaus laišku, išsiųsto šešiems suinteresuotiems universitetams, kopija. Po to Italijos vyriausybė atsiuntė 2003 m. gruodžio 11 d. laišką, prie kurio buvo pridėtas dekreto-įstatymo projektas su paaiškinimais. Galiausiai 2004 m. sausio 28 d. Italijos vyriausybė pateikė 2004 m. sausio 14 d. Dekreto-įstatymo Nr. 2, nustatančio neatidėliotinas nuostatas dėl kalbos dėstytojų tam tikruose universitetuose ekonominių sąlygų ir dėl šių dėstytojų ekvivalentiško vertinimo, kopiją [10].

15. Laikydamasi nuomonės, kad Italijos Respublika vis dar neįvykdė sprendimo *Komisija prieš Italiją*, Komisija pateikė šį ieškinį. Komisija prašo Teisingumo Teismo paskirti Italijos Respublikai 309 750 eurų periodinę baudą už kiekvieną dieną, kurią bus uždelsta įvykdyti sprendimą, skaičiuojant nuo Teisingumo Teismo sprendimo paskelbimo šioje byloje dienos.

10 — 2004 m. sausio 15 d. GURI Nr. 11, p. 4 (toliau – Dekretas-įstatymas Nr. 2/2004).

IV — Vertinimas

A — *EB 228 straipsnio 1 dalyje nustatytos pareigos vykdymas*

16. Pirmiausia reikia nustatyti, ar Teisingumo Teismo sprendime *Komisija prieš Italiją* konstatuotas pažeidimas buvo tęstinis [11].

17. Italijos vyriausybė tvirtina ėmusis būtinų priemonių Teisingumo Teismo sprendimui vykdyti. Ji nurodo, kad jau Įstatyme Nr. 236 buvo įtvirtinti buvusių užsienio kalbos lektorių įgytų teisių pripažinimo teisiniai pagrindai. Todėl nėra būtinybės priimti kitus teisės aktus Teisingumo Teismo sprendimui vykdyti. Pakaktų suderinti nacionalinę kolektyvinę sutartį ir šešių universitetų kolektyvines sutartis su Įstatymu Nr. 236. Tačiau už šių sutarčių pakeitimus atsakinga ne Italijos valstybė, o derybose dalyvaujančios privačios šalys. Valstybė neturi teisės kištis į šių šalių sutartinius santykius, kurie pagrįsti sutarties laisvės principu. Todėl Italijos valstybė negali būti laikoma atsakinga už tai, kad kolektyvinėse sutartyse nėra nuostatų, kurios užtikrintų Teisingumo Teismo sprendimo vykdymą. Italijos vyriausybė priduria, kad EB 39 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta nediskriminavimo taisyklė negali būti aiškinama kaip kelianti abejonių dėl kolektyvinių derybų naudojimo kaip priemonės reguliuoti darbo santykius.

18. Manau, kad šis argumentas netinka šioje byloje, nes juo ginčijama Teisingumo Teismo sprendime *Komisija prieš Italiją* padaryta išvada, kad Italijos Respublika pažeidė Bendrijos teisę. Iš tikrųjų byloje dėl pažeidimo, kurioje buvo priimtas minėtas sprendimas, Italijos vyriausybė pateikė tokį pat argumentą, tačiau Teisingumo Teismas jį atmetė [12].

19. EB 228 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad, jei Teisingumo Teismas nustato, jog valstybė narė neįvykdė kokio nors įsipareigojimo pagal Sutartį, reikalaujama, kad „ta valstybė narė imtųsi būtinų priemonių Teisingumo Teismo sprendimui įvykdyti“. Todėl byloje pagal EB 228 straipsnį negalima ginčyti valstybės narės atsakomybės užtikrinti Teisingumo Teismo sprendimo vykdymą. Būtina tik apsvarstyti, ar Teisingumo Teismo konstatuotas Bendrijos teisės pažeidimas buvo ištaisytas.

11 — Dėl datos, su kuria turi būti siejamas toks vertinimas, žr. 2005 m. liepos 12 d. Sprendimą *Komisija prieš Prancūziją* (304/02, Rink. p. I-6263, 31 punktas) ir 1999 m. rugsėjo 28 d. generalinio advokato D. Ruiz-Jarabo Colomer išvados byloje *Komisija prieš Graikiją* (2000 m. liepos 4 d. sprendimas, C-387/97, Rink. p. I-5047) 58 punktą.

12 — 6 išnašoje minėto sprendimo 35 punktas. Kaip priminė Teisingumo Teismas, „valstybė narė negali remtis savo vidaus teisinės sistemos nuostatomis, praktika ar situacijomis, kad pateisintų pagal Bendrijos teisę kylančių įsipareigojimų nevykdymą“.

20. Italijos vyriausybė teigia, kad pažeidimas buvo ištaisytas. Ji pabrėžia, kad Dekretas-įstatymas Nr. 2/2004 buvo priimtas konkrečiai siekiant išspręsti susidariusią beviltišką situaciją kolektyvinių derybų srityje ir priversti universitetus pripažinti buvusių užsienio kalbos lektorių įgytas teises. Dekrete-įstatyme nustatyta, kad universitetai turi kaip pavyzdžiu remtis ne visą darbo dieną dirbantiems patvirtintiems mokslininkams taikomomis finansinėmis sąlygomis.

21. Komisija mano, kad to nepakanka Teisingumo Teismo sprendimui įvykdyti. Ji pabrėžia, kad ne visą darbo dieną dirbančių mokslininkų pasirinkimas kaip kategorijos, į kurią būtina atsižvelgti, turi rimtų pasekmių buvusiems užsienio kalbos lektoriams, kalbant apie darbo užmokesčio įsiskolinimus ir įgytas teises į pensiją. Komisija pažymi, kad Italijos Konstitucinis Teismas (*Corte Costituzionale*) pripažino, jog yra esminių panašumų tarp buvusių užsienio kalbos lektorių ir patvirtintų mokslininkų universitetuose vykdytų funkcijų [13]. Pasak Komisijos, visą darbo dieną dirbančiam užsienio kalbos lektoriui turėtų būti taikomos tokios pačios sąlygos kaip ir visą darbo dieną dirbančiam patvirtintam mokslininkui.

22. Komisija taip pat nurodo, kad, kai Dekretas-įstatymas Nr. 2/2004 buvo pakeistas įstatymu [14], į pastarąjį buvo įtraukta nuostata, kuri sudarė papildomą kliūtį tinkamam Teisingumo Teismo sprendimo vykdymui. Aptariamame įstatyme nustatytas 500 dėstymo valandų per metus atskaitos kriterijus visą darbo dieną dirbantiems buvusiems užsienio kalbos lektoriams. Jeigu buvusio užsienio kalbos lektoriaus darbo sutartyje buvo nustatytas mažesnis valandų skaičius, atitinkamai sumažinami visų darbo užmokesčio įsiskolinimų suma ir įgytos teisės į pensiją. Šis atskaitos kriterijus pagrįstas kalbos dėstytojams dėstymo valandų skaičiumi per metus, numatytu nacionalinėje viešojo sektoriaus kolektyvinėje sutartyje, sudarytoje 1994–1997 m. laikotarpiui. Komisija mano, kad buvusių užsienio kalbos lektorių įgytų teisių atkūrimas turėtų būti grindžiamas ne 500 dėstymo valandų per metus atskaitos kriterijumi, o ankstesnių individualių darbo sutarčių faktinėmis sąlygomis arba, jei tai neįmanoma, kiekvieno universiteto kolektyvinės sutarties sąlygomis.

23. Italijos vyriausybė teigia, kad užsienio kalbos lektorių neįmanoma prilyginti visą darbo dieną dirbantiems patvirtintiems mokslininkams. Vėlgi, remdamasi Italijos *Corte Costituzionale* praktika [15], Italijos vyriausybė pabrėžia, kad pagrindinė patvirtintų mokslininkų užduotis yra vykdyti mokslinius tyrimus, o jų dėstymo pareigos yra tik papildomos. Tai atspindi faktas, kad, prieš juos priimant į darbą, jie turi išlaikyti egzaminus, skirtus įvertinti būtent jų gebėjimus mokslinių tyrimų srityje. Todėl finansi-

13 — Komisija remiasi 1984 m. liepos 23 d. sprendimu Nr. 284 ir ypač 2002 m. lapkričio 28 d. sprendimu Nr. 496.

14 — 2004 m. kovo 5 d. Įstatymas Nr. 63/2004 (2004 m. kovo 12 d. GURI Nr. 60).

15 — Italijos vyriausybė remiasi nutartimis Nr. 94/2002, 262/2002 ir 160/2003.

ne prasme neįmanoma užtikrinti visiškai vienodų sąlygų užsienio kalbos lektoriams ir patvirtintiems mokslininkams. Italijos vyriausybė mano, kad, siekiant išvengti nepakankamo patvirtintų mokslininkų darbo įvertinimo, atskaitos kriterijus turėtų būti ne finansinės sąlygos, taikomos visą darbo dieną dirbantiems patvirtintiems mokslininkams, o finansinės sąlygos, taikomos ne visą darbo dieną dirbantiems mokslininkams.

24. Nagrinėjant Komisijos ir Italijos vyriausybės pateiktus argumentus verta prisiminti, kad, kai Komisija pateikia pakankamai duomenų, leidžiančių įrodyti įsipareigojimų neįvykdymo tęstinumą, „atitinkama valstybė narė turi iš esmės ir detaliai paneigti pateiktus duomenis ir jų pasekmes“ [16].

25. Italijos Respublika pateikė duomenų, kuriais iš esmės siekė įrodyti, kad šeši aptariami universitetai buvusiems užsienio kalbos lektoriams pripažįsta jų įgytas teises, lygiavertes toms teisėms, kurias jie būtų įgiję, jeigu būtų dirbę ne visą darbo dieną patvirtintais mokslininkais. Komisija pripažino, kad tai yra žingsnis teisinga kryptimi. Tačiau Italijos Respublika neįrodė, kad, užtikrinusi įgytų teisių pripažinimą lygiavertėmis ne visą darbo dieną dirbančių patvirtintų mokslininkų teisėms, ji pašalino nacionalinių darbuotojų ir buvusių užsienio kalbos lektorių diskriminaciją.

26. Sprendime *Komisija prieš Italiją* Teisingumo Teismas nusprendė, kad, „jeigu pagal Įstatymą Nr. 230 darbuotojai turi teisę į savo teisių atkūrimą, kalbant apie darbo užmokesčio padidėjimą, darbo stažą ir darbdavio mokamas socialinio draudimo įmokas, nuo pirmos jų įdarbinimo dienos, buvę užsienio kalbos lektoriai, vėliau tapę kalbos dėstytojais, taip pat turi turėti teisę į panašų teisių atkūrimą nuo pirmos jų įdarbinimo dienos“ [17].

27. Tame sprendime reikalaujama, kad Italijos Respublika užtikrintų buvusių užsienio kalbos lektorių įgytų teisių pripažinimą. Be to, yra žinoma, kad, norint tinkamai įvykdyti sprendimą, šias teises reikėtų pripažinti visiškai, o ne tik iš dalies. Tačiau šioje byloje kyla klausimas, kas būtų laikoma visišku buvusių užsienio kalbos lektorių įgytų teisių pripažinimu. Kitaip tariant, ginčijamasi dėl šių teisių apimties.

16 — 11 išnašoje minėto Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 56 punktas.

17 — Sprendimo *Komisija prieš Italiją* 30 punktas (mano paties pažymėta pasviruoju šriftu).

28. Teisingumo Teismo sprendime *Komisija prieš Italiją* nenustatyta tiksli buvusių užsienio kalbos lektorių teisių, kurios turėtų būti pripažintos įgytomis, apimtis. Tačiau tai logiška, nes ne Teisingumo Teismas turi nustatyti užsienio kalbos lektorių darbo sąlygas Italijoje. Teisingumo Teismo užduotis yra tik patikrinti, ar dėl tokių sąlygų atsiranda draudžiama diskriminacija dėl pilietybės.

29. Ir Komisija, ir Italijos Respublika kaip atskaitos kriterijumi remiasi patvirtinto mokslininko pareigomis. Tačiau Komisija teigia, kad buvusių užsienio kalbos lektorių įgytos teisės turi būti lygiavertės patvirtintų mokslininkų įgytoms teisėms, o Italijos Respublika laikosi nuomonės, kad patvirtintiems mokslininkams turėtų būti taikomos palankesnės sąlygos.

30. Iš 2001 m. birželio 26 d. Sprendimo negalima daryti išvados, kad Italijos Respublika privalo nustatyti panašią darbuotojų kategoriją ir tada visiškai suvienodinti buvusiems užsienio kalbos lektoriams taikytinas sąlygas su tos kategorijos darbuotojams taikomomis sąlygomis. Bendrijos teisė nedraudžia bet kokio skirtingų sąlygų taikymo buvusiems užsienio kalbos lektoriams ir kitiems universiteto dėstytojams bei mokslininkams. Tačiau Italijos Respublika turi turėti galimybę pateisinti bet kokių mažiau palankių sąlygų taikymą buvusiems užsienio kalbos lektoriams jų įgytų teisių atkūrimo atžvilgiu, nes kitaip ji ir toliau pažeistų savo pareigą vykdyti sprendimą *Komisija prieš Italiją*. Todėl esminis klausimas yra tas, ar bet koks mažiau palankių sąlygų taikymas buvusiems užsienio kalbos lektoriams, palyginti su patvirtintiems mokslininkams taikomomis sąlygomis, yra objektyviai pateisinamas ir proporcingas [18].

31. Italijos vyriausybės nurodyta šioje byloje aptariamų skirtingų sąlygų taikymo priežastis yra ta, kad patvirtintų mokslininkų vykdoma mokslinių tyrimų ir dėstymo veikla turėtų būti vertinama labiau nei buvusių užsienio kalbos lektorių dėstymas. Šiuo atžvilgiu reikėtų palikti diskreciją nacionalinėms valdžios institucijoms. Nepaisant to, nors kai kurie dalykai, pavyzdžiui, būtinos profesinės kvalifikacijos lygis, galėtų pateisinti skirtingų sąlygų taikymą, Italijos Respublika pakankamai nepaaiškino, kodėl dėl skirtumų tarp buvusių užsienio kalbos lektorių ir patvirtintų mokslininkų turėtų būti tiek daug neatitikimų darbo užmokesčio įsiskolinimų ir įgytų teisių į pensiją atžvilgiu.

32. Todėl, mano nuomone, reikia daryti išvadą, kad, neįvykdžiusi Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Italiją*, Italijos Respublika neįvykdė savo įsipareigojimų pagal EB 228 straipsnį.

18 — Žr. J. H. Gerards „Judicial Review in Equal Treatment Cases", Leidenas/Bostonas, *Martinus Nijhoff Publishers*, 2005, p. 669–675.

B — *Tinkama piniginė bauda*

33. Komisija, remdamasi savo 1997 m. vasario 28 d. komunikate 97/C63/02 [19] nurodytu apskaičiavimo metodu, siūlo Teisingumo Teismui paskirti Italijos Respublikai 309 750 eurų periodinę baudą už kiekvieną dieną, kurią bus uždelsta įvykdyti sprendimą *Komisija prieš Italiją*, skaičiuojant nuo Teisingumo Teismo sprendimo šioje byloje paskelbimo dienos iki pirmiau paminėto Teisingumo Teismo sprendimo įvykdymo dienos. Tokia suma apskaičiuota padauginus vienodą bazinę 500 eurų sumą iš koeficiento 14 (skalėje nuo 1 iki 20) už pažeidimo sunkumą, iš koeficiento 2.5 (skalėje nuo 1 iki 3) už pažeidimo trukmę ir iš koeficiento 17.7 (grindžiamo atitinkamos valstybės narės bendruoju vidaus produktu ir balsų skaičiumi Europos Sąjungos Taryboje), kuris turi atspindėti atitinkamos valstybės narės galimybes sumokėti baudą.

34. Nors Komisijos pateikti siūlymai negali būti privalomi Teisingumo Teismui, jie laikomi „naudingu atskaitos tašku" ir į juos atsižvelgiama nustatant, kokia bauda atitiktų aplinkybes ir būtų proporcinga nustatytam įsipareigojimų nevykdymui bei atitinkamos valstybės narės galimybei sumokėti baudą [20]. Trys pagrindiniai kriterijai, į kuriuos atsižvelgia Teisingumo Teismas, iš esmės yra pažeidimo sunkumo laipsnis, trukmė ir valstybės narės galimybės sumokėti baudą [21]. Ypač Teisingumo Teismas atsižvelgia į pažeidimo pasekmes viešiems ir privatiems interesams ir atitinkamos valstybės narės pareigų įvykdytinumo skubumą [22].

Pažeidimo sunkumas

35. Kalbant apie pažeidimo sunkumą, verta prisiminti, kad EB 39 straipsnyje įtvirtintas vienas iš pagrindinių Sutarties principų ir jis turi būti laikomas bendrosios rinkos pagrindų dalimi [23]. Europos Sąjungos piliečių laisvė dirbti bet kurioje valstybėje narėje taip pat pripažįstama pagrindine teise Europos Sąjungos Pagrindinių teisių chartijos 15 straipsnio 2 dalyje. Siekiant, kad būtų galima pasinaudoti šia teise, būtina, kad valstybės narės panaikintų visas valstybių narių darbuotojų diskriminacijos dėl pilietybės formas įdarbinimo, darbo užmokesčio ir kitų darbo sąlygų atžvilgiu [24].

19 — Dėl periodinių baudų, nustatytų EB sutarties (228) straipsnyje, apskaičiavimo metodo (OL C 63, 1997, p. 2).

20 — 11 išnašoje minėto sprendimo *Komisija prieš Graikiją* 89 ir 90 punktai; 2003 m. lapkričio 25 d. sprendimas *Komisija prieš Ispaniją* (C-278/01, Rink. p. I-14141, 41 punktas); 11 išnašoje minėto sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 103 punktas ir 2005 m. lapkričio 24 d. pateiktos generalinio advokato L. A. Geelhoed išvados byloje *Komisija prieš Prancūziją* (C-177/04, dar nagrinėjama Teisingumo Teisme) 62 punktas.

21 — 11 išnašoje minėto sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 104 punktas, taip pat 20 išnašoje minėto sprendimo *Komisija prieš Graikiją* 92 punktas ir toje pat išnašoje minėto sprendimo *Komisija prieš Ispaniją* 52 punktas.

22 — 11 išnašoje minėto sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 104 punktas ir toje pat išnašoje minėto sprendimo *Komisija prieš Graikiją* 92 punktas.

23 — žr. EB 3 straipsnio c punktą ir, pavyzdžiui, 2003 m. rugsėjo 30 d. Sprendimą *Köbler* (C-224/01, Rink. p. I-10239, 102 punktas).

24 — EB 39 straipsnio 2 dalis.

36. Italijos Respublikai neįvykdžius Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Italiją* atsirado rimtų finansinių pasekmių buvusiems užsienio kalbos lektoriams ir taip buvo padarytas neigiamas poveikis jų interesams. Pasak Komisijos, tokių asmenų skaičius yra apytikriai 450 visuose šešiuose aptariamuose universitetuose. Šis skaičius buvo nustatytas remiantis 1997 m. rugpjūčio mėn. Italijos vyriausybės Komisijai pateikta ataskaita. Susirašinėjimo su Komisija dokumentuose ikiteisminės procedūros metu Italijos vyriausybė daro prielaidą, kad susijusių asmenų skaičius turėtų būti daug mažesnis. Tačiau Italijos vyriausybė nepateikė šį teiginį patvirtinančių įrodymų ir Teisingumo Teismui pateiktuose savo procesiniuose dokumentuose neginčijo Komisijos nurodyto skaičiaus. Todėl reikia sutikti su Komisijos nuomone dėl susijusių asmenų skaičiaus [25].

37. Kita vertus, kaip jau minėjau šios išvados 31 punkte, nacionalinėms valdžios institucijoms turi būti palikta tam tikra diskrecija vertinant skirtingų užimtumo formų santykinę vertę. Atrodo, kad Komisija neatsižvelgė į šį veiksnį vertindama pažeidimo sunkumą, nes ji nuo pat pradžių laikėsi tvirtos nuomonės dėl griežtos paralelės tarp buvusių užsienio kalbos lektorių ir visą darbo dieną dirbančių patvirtintų mokslininkų. Vis dėlto, mano nuomone, vertinant pažeidimo sunkumą į šį veiksnį taip pat reikia atsižvelgti [26].

38. Atsižvelgiant į šiuos veiksnius Komisijos pasiūlytas koeficientas 14 atrodo šiek tiek per didelis. Vietoj jo siūlyčiau koeficientą 12, kuris atspindėtų pažeidimo sunkumą.

Pažeidimo trukmė

39. 228 straipsnio 1 dalies pažeidimo trukmė, kuri turi būti skaičiuojama nuo Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Italiją* paskelbimo dienos, yra ketveri metai ir septyni mėnesiai. Sutartyje nenurodyta, per kokį terminą turi būti įvykdytas teismo sprendimas, tačiau pagal teismų praktiką vykdymas turi būti pradėtas iš karto ir įvykdyta turi būti kuo greičiau [27].

40. Savo procesiniuose dokumentuose Italijos vyriausybė nurodė, kad reikėtų atsižvelgti

25 — Tuo pačiu klausimu žr. 11 išnašoje minėto sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 56 punktą.

26 — Kaip analogiją žr. 1996 m. kovo 5 d. Sprendimą *Brasserie du Pêcheur* ir *Factortame* (C-46/93 ir C-48/93, Rink. p. I-1029, 56 punktas). Aišku, tai nereiškia, jog Italijos Respublikos padarytas pažeidimas nėra pakankamai sunkus, kad užtrauktų valstybės narės atsakomybę.

27 — 11 išnašoje minėto sprendimo *Komisija prieš Graikiją* 82 punktas. Taip pat žr. generalinio advokato Mischo 2003 m. birželio 23 d. išvados 20 išnašoje minėtoje byloje *Komisija prieš Ispaniją* 31 punktą.

į Italijos universitetų autonomiją. Šiuo atžvilgiu vis dėlto svarbu pažymėti, jog Italijos valdžios institucijos, kad užtikrintų, jog universitetai vykdytų pradinį Teisingumo Teismo sprendimą, pirmo formalaus veiksmo ėmėsi praėjus beveik 31 mėnesiui po sprendimo paskelbimo dienos, 2004 m. sausio 14 d. priėmusios Dekretą-įstatymą Nr. 2/2004. Be to, šiuo dekretu-įstatymu buvo patvirtintos buvusiems užsienio kalbos lektoriams ir patvirtintiems mokslininkams iki tol taikytos nevienodos sąlygos, kurių Italijos valdžios institucijos nesugebėjo pateisinti.

41. Todėl Komisijos pasiūlytas koeficientas 2.5 atrodo tinkamas.

Italijos Respublikos galimybė sumokėti baudą

42. Teisingumo Teismas yra ne kartą konstatavęs, kad įsipareigojimų nevykdančios valstybės narės bendru vidaus produktu ir jos balsų skaičiumi Taryboje grindžiamas koeficientas „tinkamai atspindi šios valstybės narės galimybes sumokėti baudą, išlaikant protingą skirtumą tarp įvairių valstybių narių“ [28].

43. 1999 m. vasario 28 d. Komisijos komunikate 97/C 63/02 nurodytas koeficientas Italijos Respublikai yra 17.7 [29].

44. Atsižvelgdamas į šias aplinkybes, manau, kad Teisingumo Teismas turėtų paskirti 265 500 eurų baudą (500 x 12 x 2.5 x 17.7) per dieną.

Dėl to, ar reikia paskirti vienkartinę baudą

45. Tam, kad įsipareigojimų neįvykdžiusiai valstybei narei būtų padarytas pakankamas finansinis spaudimas, kuris priverstų ją nutraukti konstatuotą pažeidimą, Teisingumo Teismas gali nuspręsti įpareigoti sumokėti, be periodinės baudos, vienkartinę baudą [30].

28 — 11 išnašoje minėto sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 109 punktas, sprendimo *Komisija prieš Graikiją* 88 punktas ir 20 išnašoje minėto sprendimo *Komisija prieš Ispaniją* 59 punktas.

29 — Iki šiol Teisingumo Teismas taikė Komisijos 1997 m. komunikate nustatytus koeficientus, nors šie koeficientai buvo apskaičiuoti prieš daug metų remiantis valstybių narių BVP ir balsų skaičiumi Taryboje. Per tą laiką abu veiksniai pasikeitė. Todėl reikėtų pasveikinti tai, kad buvo priimtas naujas komunikatas dėl EB sutarties 228 straipsnio taikymo (SEC(2005) 1658 (galutinis)). Pagal naująjį komunikatą Italijos mokumo koeficientas yra šiek tiek didesnis. Tačiau, atsižvelgiant į nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, nemanau, jog būtų tinkama jau dabar taikyti naują apskaičiavimo metodą, ypač dėl to, kad Komisija savo pasiūlymą šioje byloje grindžia savo 1997 m. komunikatu.

30 — 11 išnašoje minėto sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* 89–97 punktai. Taip pat žr. generalinio advokato L. A. Geelhoed išvados, pateiktos šioje byloje 2004 m. lapkričio 18 d., 10 punktą, kuriame, be EB 228 straipsnio 2 dalyje nustatytų sankcijų atgrasomojo poveikio, jis pabrėžia ir prevencinį jų poveikį.

46. Periodine bauda siekiama paskatinti valstybę narę ištaisyti pažeidimą kuo skubiau po Teisingumo Teismo sprendimo priėmimo byloje pagal EB 228 straipsnį, o galimybė paskirti vienkartinę baudą yra kaip priemonė užtikrinti, kad valstybės narės, prieš imdamosi priemonių byloje dėl įsipareigojimų nevykdymo Teisingumo Teismo konstatuotam pažeidimui ištaisyti, nenuspręstų, jog yra geriau palaukti, kol tokia byla bus iškelta ir baigta nagrinėti.

47. Nors Komisija to ir nesiūlė, Teisingumo Teismas neseniai nusprendė byloje *Komisija prieš Prancūziją*, kad, atsižvelgiant į susijusius interesus ir ypač į ilgą laikotarpį, kuris praėjo nuo tos dienos, kai pažeidimas buvo pirmą kartą konstatuotas, yra būtina paskirti vienkartinę baudą [31].

48. Manau, kad šioje byloje nėra būtina nukrypti nuo Komisijos siūlymo paskirti tik periodinę baudą. Nors laikotarpis, praėjęs nuo sprendimo *Komisija prieš Italiją* priėmimo dienos, yra ilgas, jo negalima prilyginti labai ilgam laikotarpiui, kuris buvo svarstytas byloje *Komisija prieš Prancūziją* [32].

49. Todėl siūlau Teisingumo Teismui paskirti Italijos Respublikai 265 500 eurų periodinę baudą už kiekvieną dieną, kurią bus uždelsta įgyvendinti priemones, būtinas Teisingumo Teismo sprendimui *Komisija prieš Italiją* įvykdyti, skaičiuojant nuo sprendimo šioje byloje paskelbimo iki sprendimo *Komisija prieš Italiją* įvykdymo dienos.

50. Kadangi Komisija reikalavo priteisti bylinėjimosi išlaidas, siūlau, kad iš Italijos Respublikos, kaip šią bylą pralaimėjusios šalies, pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį būtų priteistos bylinėjimosi išlaidos.

31 — 11 išnašoje minėto sprendimo 81 ir 114–119 punktai.

32 — Kaip generalinis advokatas L. A. Geelhoed pažymėjo savo 2004 m. balandžio 29 d. išvados byloje *Komisija prieš Prancūziją* 93 punkte, Prancūzijos įsipareigojimų kontroliuoti ir įgyvendinti Bendrijos nuostatas dėl minimalaus žuvų dydžio pažeidimas truko beveik du dešimtmečius. Taip pat žr. jo 2004 m. lapkričio 18 d. išvados toje pat byloje 49 punktą. Sprendimas byloje prieš Prancūziją dėl pirmą kartą konstatuoto pažeidimo buvo priimtas 1991 m. birželio 11 d., t. y. beveik prieš dešimt metų iki sprendimo *Komisija prieš Italiją* priėmimo. Taip pat žr. 1991 m. birželio 11 d. Sprendimą *Komisija prieš Prancūziją* (C-64/88, Rink. p. I-2727).

V — Išvada

51. Atsižvelgdamas į pirmiau pateiktus svarstymus, Teisingumo Teismui siūlau:

— pripažinti, kad, neužtikrinusi buvusių užsienio kalbos lektorių, vėliau tapusių kalbos dėstytojais ir gimtosios kalbos ekspertais, įgytų teisių pripažinimo, nors toks pripažinimas yra užtikrintas visiems nacionaliniams darbuotojams, Italijos Respublika neįgyvendino visų priemonių, būtinų 2001 m. birželio 26 d. Sprendimui *Komisija prieš Italiją* (C-212/99) įvykdyti, ir todėl neįvykdė savo įsipareigojimų pagal EB 228 straipsnį,

— nurodyti Italijos Respublikai sumokėti Europos Bendrijų Komisijai į „EB nuosavų lėšų" sąskaitą 265 500 eurų periodinę baudą už kiekvieną dieną, kurią uždelsta įgyvendinti priemones, būtinas sprendimui *Komisija prieš Italiją* įvykdyti, skaičiuojant nuo sprendimo šioje byloje priėmimo iki sprendimo byloje C-212/99 įvykdymo dienos,

— priteisti iš Italijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.